

ENDA ET MORD

Vi er kommet til 1354

Det er mange mord for tiden, og klare regler for hvordan skyldige skal behandles. Drap er også hyppige andre steder, som her i England.

I dag (29. august) var det mange hos biskopen. Biskop nå er en svenske, Sigfrid, som var pavens kandidat til dette vervet, og han besatte det etter at en nordmann var rettelig valgt og viet av erkebiskopen, men nordmannen ble sendt til Stavanger i stedet. I denne byen bor det ikke mange hundre. Det sies at Sigfrid ikke er særlig effektiv i sin embetsførsel, men forholdene i byen etter brannen som blant annet ødela bispeborgen og domkirken, har ikke vært lette.

I dag har vi markert halshuggingen av Johannes døperen, for den viktigste dagen i et menneskes liv er jo når de forlater denne verden, men vi feirer også døperens fødselsdag 24. juni, fordi den samme engelen forkynte både hans og Frelserens unnfangelse.

ENDA ET MORD

Det var ikke til å unngå at samtalen hos biskopen blant annet dreide seg om drapet som nylig skjedde i Heddal. Dette foregikk altså et godt stykke fra byen, men i utkanten av vårt bispedømme som jo omfatter Telemark. Folkesnakk vil ingen ende ta, og selv om omstendighetene ikke er helt klare, er det likevel skjedd nok til at fantasien stimuleres.

Drap er visst ikke til å unngå, og det kan se ut til at i Telemark går flest løs på hverandre på denne måten. Nå har Åsulv Ormsson drept Arne Nikolaussøn uten overlegg. Det skjedde torsdag etter Pålsmesse, og en som heter Kjetil, har også vært med på dette, og vi vet ikke hvorfor Arne først gikk løs på ham. Åsulv og Kjetil drepte så Arne dagen etter ute i skogen – den ene med en bredøks og den andre med en boløks.

Det var ingen vitner til ugjerningen, men morgenen etter fortalte de om drapet på den første gården der det var folk. Nå må de ha kongens landsvist og altså tillatelse til å dra ut av landet uten at noen kan legge hånd på dem mens de undersøker mulighetene for å komme ut av landet.

Åsulv og Kjetil må altså ha kongens brev på at de slipper unna. Kanskje bør de i mellomtiden sette sin lit til Sankt Judas, som er skytshelgen for tapte omstendigheter. Når han som regel avbildes med en klubbe, skyldes det likevel måten han selv døde på, og ikke at han tar seg av mordere.

Vi vet jo ikke hvorfor de var uenige og altså hva dette drapet skulle løse, familien sier bare at husfred og gridsteder ikke ble krenket. Men motiv spiller ingen rolle, så lenge de har tatt på seg skylden.

Før var det slik at de som hadde begått et drap kunne forsøke å komme inn i en kirke før de ble tatt. Da kunne de ikke legges hånd på, og forfølgerne hadde plikt til å gi dem noe å spise og la dem komme ut for å gjøre sitt fornødne. Men landskapslovene fastslo at et slikt asyl ikke skulle vare mange dager, før synderen skulle følges til et skip og sendes ut av landet.

ENDA ET MORD

Nå har Magnus Lagabøtes landslov en viktig ny bestemmelse, der kongen (eller i praksis hans representant, som ofte er prosten ved Mariakirken) kan innvilge landsvist. Forutsetningen er at morderen innrømmer sin skyld. og at dette bevitnes og ugjerningen bøtes.

Det står ikke så mye i Byloven om alvorlige forbrytelser, men mer i Landsloven: Man skal ikke legge seg under en annens ku for å drikke, man skal ikke gå på slang i andres hager. Vi prøver å forklare at det er mange ting man bør holde seg unna: Alkuin sier han fatter seg i korthet, men regner opp 34 dyder og laster.

Det er flere interessante sider ved lovgivningen. Den unner kvinner atskillig plass, og bestemmer blant annet at de beholder eiendomsrett til sin medgift, selv om ektemannen med hennes samtykke kan disponere den. Kvinner arver også sine foreldre, selv om brødrene får mer – og altså brorparten. Nå etter den store pesten er det også viktig at tyver som ikke kan skaffe seg arbeid og må stjele til livets opphold, ikke skal straffes. Mye kan løses gjennom et såttnål, som er en uformell avtale.

DAGENS OPPSKRIFTER: HØNSEPAI, FISK OG PLOMMER

Med mange besøkende hadde kokken gjort store forberedelser. Det ble servert:

Hønsapai med mye eksotisk krydder. Paien var laget med vann, mel og salt og stekt litt før farsen var lagt oppi.

Så fulgte dampet karuss. Hildegard av Bingen skriver at hodet fra en slik karuss kan grilles og blandes med vin, eddik og honning og bli en effektiv febermedisin.

Som avslutning kom en rett som kokken hadde lært av noen engelske kjøpmann – plommer kokt i rosevann, og aller sist litt ost.